

УДК 81'233

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОКРЕМИХ ПІДХОДІВ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Матвіїв-Лозинська Ю.О.

Львівський інститут економіки і туризму

Подано особливості використання окремих підходів до вивчення іноземної мови. Висвітлено особливості граматичного підходу, підходу вивчення іноземної мови на слух, з використанням виключно іноземної мови, з використанням особливостей перекладу та підхід за допомогою занурення в іншомовне середовище. Зосереджено увагу на тому, для кого призначено той чи інший підхід до вивчення іноземної мови. Подано позитивні та негативні особливості кожного підходу. Запропоновано різноманітні типи завдань для кожного підходу для застосування у подальшій практичній діяльності.

Ключові слова: підхід, іноземна мова, навчання, практична діяльність, заклади вищої освіти.

Постановка проблеми. В умовах розвитку туризму та міжкультурних відносин нагальною є потреба спілкуватися з представниками різних національностей. Мета спілкування може бути різноманітною: ділові відносини, спілкування на побутову тематику тощо. Якщо до процесу комунікації залучені іноземці, то виникає проблема порозуміння між учасниками діалогу за умови незнання мови спілкування. В типових ситуаціях бачимо нагальну потребу у володінні іноземною мовою, якою можуть вільно спілкуватися усі учасники комунікативного процесу.

Іноземна мова (англійська) вважається однією з мов офіційного спілкування у світі. Представники різних національностей вивчають англійську мову з метою подальшого застосування у побутових ситуаціях чи професійній діяльності. З метою ефективного вивчення іноземної мови у методиці викладання використовуються різноманітні підходи та методи. Їхня різноманітність дозволяє обрати для себе підхід враховуючи індивідуальні потреби, інтереси, здібності тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематика вивчення іноземної мови цікавила дослідників з давніх часів. У Давній Греції використовували функціональний підхід до вивчення іноземної мови (латинської та грецької), основою якого були сприйняття інформації на слух та усне мовлення. У період епохи Відродження посилено вивчалися основи граматики та здійснювали переклад, на основі чого вивчали іноземні мови. У XVII столітті Ян Амос Ко-

менський видав посібник з методики викладання мови, де було зазначено: «Все, що знаходиться у взаємозв'язку, повинно викладатися у такому ж взаємозв'язку» [1, с. 31]. Видатний методист наголошував на використанні невеликого словника, імітації, практиці читання та говоріння, навчав користуватися мовою, а не аналізувати її [1, с. 4]. Жан-Жак Руссо робив акцент на використанні іноземної мови для повсякденних потреб спілкування [5, с. 27]. Подані ідеї існували до початку XIX століття. В подальшому зарубіжні та вітчизняні вчені Маріанна С.-Мерсія, Гектоа Хаммерлі, Дуглас Браун, Джон Річардс і Томас Роджерс; Л.Я. Хоменко та інші [4; 6; 3; 8; 2] досліджували проблематику викладання іноземної мови та різноманітні підходи до її вивчення (мовноцентричні, педагогічноцентричні, процесуальні тощо).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на численні дослідження з поданої проблематики існує достатньо аспектів для подальших розвідок, а саме: порівняння певних підходів до вивчення іноземних мов, їхніх переваг та недоліків, відповідність підходів до типів осіб, що навчаються, до наявних ресурсів та різноманітних навчальних ситуацій.

Мета статті. Головною метою статті є охарактеризувати окремі підходи до вивчення іноземної мови та надати рекомендації для практичного їх застосування у процесі навчання.

Виклад основного матеріалу. В методиці викладання іноземної мови відомо використання багатьох підходів. Вибір того чи іншого підходу за-

лежить від багатьох аспектів, а саме: контингент тих, що навчаються, рівень володіння іноземною мовою, наявні навчальні ресурси, мета вивчення даної дисципліни, володіння викладачем мовою тих, що навчаються (у випадку навчання іноземців), взаєморозуміння між учасниками навчального процесу, позитивна атмосфера тощо.

Важко визначити, який підхід є найкращим у певній навчальній ситуації. У даній статті ми намагаємося виокремити окремі підходи до вивчення іноземної мови та визначити для кого саме вони найбільш підходять.

Грамагичний підхід вважається одним з найпопулярніших у вивченні іноземної мови у традиційній системі навчання, оскільки вивчення граматики є основою вивчення будь-якої іноземної мови. Проте цей підхід може бути реалізованим лише за умов досконалого знання викладачем іноземної мови тих, що навчаються, адже для застосування даного методу необхідно вміти пояснити та перекласти на іноземну мову прості грамагичні конструкції та поняття. Грамагичку необхідно пояснювати рідною мовою тих, що навчаються, щоб забезпечити якомога краще розуміння поданого матеріалу. Доцільно проводити паралельні порівняння між грамагичними конструкціями іноземної та рідної мов. Ефективним засобом є активізація тих, що навчаються до перекладу коротких речень з рідної мови на іноземну і навпаки. Звичайно, важливо мати певний запас лексики, щоб бути спроможним перекласти певні грамагичні конструкції іноземною мовою.

Ефективність застосування даного методу вивчення іноземної мови є характерним для тих, грамагика мови яких значно відрізняється від грамагики, що вивчається.

Наприклад, французькомовним студентам доцільно пояснювати грамагичку англійської мови за аналогією з французькою мовою:

There is a book on the table.

Il y a un livre sur la table.

В даному прикладі речень ми можемо побачити використання грамагичної конструкції **there is** та **il y a**, яка є ідентичною в двох різних іноземних мовах та перекладається на українську мову зворотом «є», «існує». Ще однією спільною для даних іноземних мов ознакою є вживання неозначеного артикля **a** та **un** відповідно після даних грамагичних конструкцій, якщо вживається злі чуваний іменник в однині.

We have got a dog.

Nous avons un chien.

В даному прикладі речень ми можемо побачити використання грамагичної конструкції **have got** та **avons**, які є ідентичними у перекладі дієслова «мати щось», «володіти чимось», проте у кожній мові є свої особливості відмінювання дієслів за особами використовуючи різні закінчення.

Підхід вивчення іноземної мови на слух вважається одним із найбільш ефективних, зокрема у випадку, коли ті, що навчаються, не можуть ще читати і писати, тобто у дитячому віці. Мета даного підходу – навчити сприймати іноземну мову спочатку на слух, а пізніше вести діалогічне мовлення та поступово навчитися читати і писати. На початку більшість часу веде бесіду іноземною мовою викладач, який використовує візуалізацію з метою представлення того чи іншого об'єкта,

намагається навчити тих, що навчаються, використовувати метод асоціації з метою якісного подальшого вивчення лексики тощо.

Такий підхід найбільш актуальний для навчання людей, рідна мова яких дуже відрізняється від англійської мови, зокрема для представників арабської, китайської чи японської культур. Проте навіть для людей, які прагнуть вивчити англійську мову використовуючи цей метод, може виникнути безліч незрозумілих понять, наприклад через вживання омонімів, які в англійській мові вимовляються майже однаково використовуючи певні довгі чи короткі голосні звуки:

a sheep – вівця

a ship – корабель

Інколи в словах абсолютно різних за значенням вживаються різні звуки, проте вимовляються майже однаково:

cattle – худоба

a kettle – чайник

Підхід з використанням виключно іноземної мови є одним з найбільш спрямованих на вивчення іншої мови, який не вимагає додаткових знань, щоб пояснити різноманітні лексичні та грамагичні явища. Викладач і ті, що навчаються, володіють іноземною мовою на достатньому рівні, можуть порозумітися у навчальній ситуації. Всі завдання подано виключно іноземною мовою.

Застосовуючи даний метод можна використовувати такі типові завдання, наприклад для знайомства:

Answer the following questions about you:

1. *What's your family name?*

2. *And your first name?*

3. *Could I have your address?*

4. *And the postcode?*

5. *Where are you from?*

6. *Whereabouts in Ukraine?*

7. *What do you do?*

8. *Are you married or single?*

9. *Have you got a big family?*

10. *How old are your parents?*

Завдання на розуміння простих лексичних одиниць на тему: «Personal information»:

True or false? Write T or F.

1. *Miss = married or single woman* ___

2. *occupation = married or single* ___

3. *Mrs = married woman* ___

4. *Mr = single or married man* ___

5. *surname = first name* ___

6. *tick = x* ___

7. *forename = family name* ___

8. *level = write your name* ___

9. *marital status = married or single* ___

10. *mother tongue = mother's name* ___

11. *email address = where you live* ___

12. *date of birth = today's date* ___

13. *daytime tel = phone number during the day* ___

Використання даного підходу передбачає вивчення спочатку лексичних одиниць, оскільки нові поняття можна продемонструвати за допомогою візуалізації. Грамагичні поняття не вивчаються спеціально, а у контексті вивчених текстів та опрацьованої інформації. Всі незрозумілі аспекти можна пояснити після заняття в разі потреби.

Найкраще цей метод підходить до вивчення іноземної мови для тих, хто навчається і не знають іншої мови для взаємного порозуміння, ніж мову, яку вивчають. Це дозволить активізувати

роботу над вивченням мови з метою можливості взаємного спілкування. Мотивація до навчання є величезною, оскільки люди схильні до спілкування і не уявляють свого існування без цього явища.

Підхід з використанням особливостей перекладу використовується у навчальних ситуаціях, де акцент робиться на іноземній мові порівняно з особливостями рідної мови. Викладач і ті, що навчаються, повинні володіти однією мовою, щоб порозумітися. Іноземна мова вивчається повноцінно, по аспектах: лексика, граматики, синтаксис, аудіювання, читання, письмо тощо.

Цей метод підходить для тих, що навчаються, і метою їх навчання є вивчення іноземної мови як окремої дисципліни з усіма аспектами, а не лише засобу для спілкування.

Наприклад, переклад з української мови на англійську здійснюється за допомогою граматичних конструкцій, які існують в українській мові:

В аудиторії немає багато студентів.

There are not many students in the classroom.

Його друзі могли б зайти на п'ять хвилин.

His friends could have come round for five minutes.

Підхід так званого повного занурення в іншомовне середовище вважається найбільш ефективним для дорослих людей, які можуть собі дозволити подорожувати до країн, мову яких вони б хотіли вивчити, та залишатися в тій чи іншій країні стільки, скільки необхідно для набуття достатнього рівня компетенцій необхідних для ведення повноцінної комунікації. Занурення в іншомовне середовище передбачає взаємодію з носіями мови, а також вплив засобів масової інформації, що, в свою чергу, дозволяє людині, яка навчається не лише спілкуватися, але й думати іноземною мовою. Як бачимо, цей підхід є цікавим та ефективним для застосування, проте не кожен бажаючий вивчити іноземну мову

може ним скористатися в силу тих чи інших причин, а саме: недостатня кількість вільного часу, фінансова можливість втілити задум, сімейні обставини тощо.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи вище викладений матеріал можна стверджувати, що для вивчення іноземної мови існує безліч інших підходів, які мають свої особливості застосування та підходять для певних груп тих, що навчаються. Проте з метою ефективного набуття знань та враховуючи особливості мов, які вивчаються, не всі підходи до вивчення іноземних мов є типовими для застосування в будь-якій навчальній ситуації. В даній статті було виокремлено окремі з існуючих підходів до вивчення іноземної мови та наведено особливості їх застосування для певних груп тих, що навчаються.

Досвідчений викладач на початку занять з іноземної мови визначає який підхід обрати для певної групи тих, що навчаються, враховуючи всі особливості їхньої попередньої підготовки, рівень знань тощо.

На нашу думку, недостатньо використовувати один підхід протягом всього курсу навчання. Доцільно поєднувати підходи до вивчення іноземної мови забезпечуючи його ефективність. Повноцінне вивчення іноземної мови передбачає застосування граматичного підходу з підходом виключно іноземною мовою, використовуючи переклад на рідну мову та поступове занурення у спеціально організоване мовне середовище і т.д.

Отже, щоб навчити студентів іноземної мови, викладачеві необхідно самому усвідомити складові процесу навчання та побудувати його таким чином, щоб студенти розуміли суть даних викладачем завдань та поступово наближалися до основної мети навчання іноземної мови, а саме невимушеного спілкування в будь-якій комунікативній ситуації.

Список літератури:

1. Коменский Я.А. Избранные педагогические сочинения. – М.: Госпедиздат Мин. Просвещения РСФСР, 1955. – 665 с.
2. Хоменко Л.Я. Нові методи навчання на Заході // Іноземні мови. – 1998. – № 1. – С. 32-35.
3. Brown H. Douglas. Principles of Language Learning & Teaching. – USA: Prentice Hall, 1980.
4. Celce-Murcia M. Language teaching approaches: an overview // Teaching English as a second or foreign language / edit. Celce-Murcia M. – 2nd edit. – Boston, M.A.: HEIMLE & HEIMLE publ. – 1991. – P. 3-10.
5. Gaitskell Ch.D., Hurwitz. Children & their art. – USA: New York: Harcourt, Brace & WORLD, INC., 1970. – 507 p.
6. Hammerly Hector. An Integrated Theory of Language Teaching. – New-York: Gordon & Breach, 1985.
7. Maley A. & Duff A. Drama techniques in language learning. – Moscow, «Prosveshenie», 1981. – 95 p.
8. Richards J.C. & Rodgers T.S. Approaches & methods in language teaching. – New York: Cambridge University Press, 1991. – 171 p.

Матвиив-Лозинская Ю.А.

Львовский институт экономики и туризма

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ОТДЕЛЬНЫХ ПОДХОДОВ К ИЗУЧЕНИЮ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Аннотация

Представлены особенности использования отдельных подходов к изучению иностранного языка. Описаны особенности грамматического подхода, подхода изучения иностранного языка на слух, с использованием исключительно иностранного языка, с использованием особенностей перевода и подход с помощью погружения в иноязычную среду. Сосредоточено на том, для кого предназначено тот или иной подход к изучению иностранного языка. Поданы положительные и отрицательные особенности каждого подхода. Предложены различные типы задач для каждого подхода для применения в дальнейшей практической деятельности.

Ключевые слова: подход, иностранный язык, обучение, практическая деятельность, учреждения высшего образования.

Matviyiv-Lozynska Yu.O.

Lviv Institute of Economics and Tourism

PECULIARITIES OF SOME APPROACHES USING FOR A FOREIGN LANGUAGE STUDYING

Summary

The peculiarities of some approaches using to a foreign language studying are given. The peculiarities of the grammatical approach, the aural approach, English only approach, translative approach and immersive approach are highlighted. The emphasis is on the fact to who these approaches are best for. Positive and negative characteristics of each approach are given. A variety of tasks for each approach for future practice using are suggested.

Keywords: approach, foreign language, learning, practical activities, institutions of higher education.